

Prosjektnavn: Ingen hemmeligheter

Prosjektnummer: 2011/1/0200

Søkerorganisasjon: Norsk forbund for utviklingshemmede

Virksomhetsområde: Forebygging

Prosjektleder: Jarle Eknes

*Sluttrapport for prosjekt finansiert gjennom
Extrastiftelsen Helse og rehabilitering*

www.sorkompetanse.no

Forord

Gjennom støtte fra Extrastiftelsen Helse og rehabilitering har vi kunnet utvikle «Ingen hemmeligheter», et informasjonsprogram om overgrep mot personer med utviklingshemning.

Kjernen i programmet er utvikling av e-læringskurs og nettside.

E-læringskurset finner man i e-læringsportalen «Mangfold og muligheter»

(www.sorkompetanse.no)

Nettsiden finner man på SORs hovedside (www.samordningsradet.no)

I løpet av prosjektperioden bestemte Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) seg for at de skulle igangsette et arbeid for å kartlegge litteratur og forskning om overgrep mot personer med utviklingshemning, samt enes om forslag om anbefalte retningslinjer. Vi har samarbeidet tett med gruppen som fikk dette oppdraget. Vi har ikke mottatt økonomiske midler, men har gitt mange innspill, deltatt i drøftinger med dem og arrangert studieturer for dem til kompetansemiljø i andre land.

Vårt prosjekt med midler fra Extrastiftelsen er mye videre enn deres mandat, og legger i motsetning til dem stor vekt på pedagogiske virkemidler for å nå frem til og engasjere tjenesteytere.

Vi har i vårt prosjekt foreslått retningslinjer for håndtering av mistanke om overgrep mot personer med utviklingshemning, og ferdigstilt dette. Gruppen nedsatt fra BLD skal ferdigstille sitt forslag til retningslinjer innen utgangen av 2013. Det er grunn til å tro at deres retningslinjer vil ligge tett opp til våre forslag, men det vil kunne være nyanser i vektlegging og fremstillingsform. Vi tror det er viktig at tjenesteytere ikke forvirres av at det tilsynelatende kan gis noe forskjellige råd. Vi vil derfor utover året samarbeide ytterligere med denne gruppen, og justere innholdet i e-læringskurset og på nettsiden slik at det er tydelig for andre at vi opererer med ensartede råd og tilnærminger.

Vi finner det naturlig at den planlagte DVD-platen knyttet til prosjektet Ingen hemmeligheter først ferdigstilles etter at BLD har ferdigstilt sitt arbeid med retningslinjer.

I løpet av 2013 vil vi også supplere med kunst-illustrasjoner om overgrep, laget av utviklingshemmede ved en kunstscole i Danmark (laget spesielt til dette prosjektet). Vi har også satt i gang et samarbeid med Empo tv, som i løpet av siste halvdel av 2013 ferdigstiller minst 5 reportasjer om overgrep mot personer med utviklingshemning. Innslagene vil inngå både i e-læringskurset og på nettsidene knyttet til prosjektet Ingen hemmeligheter. Det vil med andre ord foregå en betydelig videreutvikling i hele 2013. Vi er også opptatt av å justere innholdet i mange år fremover, slik at våre mål om å bidra til forebygging av overgrep og bedring av praksis og rettssikkerhet innfris.

Takk til Extrastiftelsen Helse og rehabilitering som gjorde det mulig å lage dette programmet. Takk til Nasjonalt senter for samhandling og telemedisin, som har bistått med tekniske og pedagogiske løsninger. Takk til NFU som vi søkte midler gjennom, og takk til kunstsolen, Empo TV og alle de fagpersonene som har bidratt i prosjektet.

Oslo, 15. januar 2013

Jarle Eknes
Daglig leder Stiftelsen SOR

Sammendrag

Bakgrunn

Det snakkes lite om overgrep i fagmiljøene som arbeider for utviklingshemmede. Det er et ikke-tema. Dette har blant annet sammenheng med en vegring som har bakgrunn i manglende kompetanse, usikkerhet og frykt. Skulle man få kjennskap til ting som kunne indikere mulighet for overgrep, er man redd for havne i en for dem kaotisk situasjon hvor de ikke vet hva som skal til for å håndtere dette på riktig måte.

Målsetting

Vi vil bidra til et miljø preget av trygghet og åpenhet, fritt for alvorlige hemmeligheter om overgrepssforhold. Vårt mål er at absolutt *alle* som jobber for utviklingshemmede skal kjenne til rutiner for håndtering av mistanke om seksuelle overgrep.

Gjennomføring/resultater

Det er utviklet e-læringskurs med interaktive oppgaver, og innhold som med fordypningsmateriale tilsvarer 50 A4 sider. Når man gjennomfører kurset uten å benytte fordypningsmateriale i særlig grad, tilsvarer innholdet ca 10 A4 sider. Se www.sorkompetanse.no

Det er utviklet nettside om seksuelle overgrep. Se www.samordningsradet.no

Videre planer

I løpet av 2013 vil vi justere innholdet i henhold nye retningslinjer som utarbeides av BLD (Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet). Vi vil også bytte ut nåværende illustrasjoner med kunst laget ved kunsthøgskole for personer med utviklingshemning (spesielt utviklet til dette prosjektet), og supplere de eksisterende videoene med minst 5 reportasjer om overgrep mot personer med utviklingshemning.

Vi vil aktivt spre kunnskap om prosjektets produkter gjennom tidsskrift, nettsider, nyhetsbrev, kurs, konferanser og øvrigt nettverksarbeid.

Innhold

Forord	0
Sammendrag	3
Bakgrunn for prosjektet / målsetting	5
Kompetansebehov	5
Målsetting	5
Målgruppe	6
Prosjektgjennomføring / metode	6
Resultater og resultatvurdering.....	6
Oppsummering / konklusjon / videre planer	9
Referanser / litteratur.....	10

Bakgrunn for prosjektet / målsetting

Kompetansebehov

Det dokumenteres i økende grad at også personer med utviklingshemning utsettes for seksuelle overgrep. Selv med forsiktige fortolkninger av forskning rundt dette kan vi anta at forekomsten er mer enn dobbelt så høy som i resten av befolkningen.

Bare i 2010 ble mer enn 60 artikler om overgrep mot personer med utviklingshemning publisert i Dagbladet. Noe journalist Thomas Ergo for øvrig fikk SKUP-diplom for i april 2011.

Noe av det som har vært tema for artiklene er den unnfallenhet og usikkerhet som råder blant tjenesteytere når det har oppstått mistanke om overgrep. De overraskes, blir handlingslammet, tar beslutninger som ofte ikke gir den sårbare part tilstrekkelig beskyttelse, og foretar ofte valg som forkludrer etterforskning og svekker bevis.

Men det *trenger* ikke være slik. Det *finnes* gode eksempler på hvordan man har jobbet godt med forebygging og har håndtert mistanke om overgrep på forbilledlig måte. Problemet er at de fleste ikke kjenner disse eksemplene og mangler kunnskap om hva de burde gjøre for best mulig forebygging og håndtering. Det er det vi skal gjøre noe med gjennom prosjekt Ingen hemmeligheter..

Målsetting

Det snakkes lite om overgrep i fagmiljøene som arbeider for utviklingshemmede. Det er et ikke-tema. Dette har blant annet sammenheng med en vegring som har bakgrunn i manglende kompetanse, usikkerhet og frykt. Skulle man få kjennskap til ting som kunne indikere mulighet for overgrep, er man redd for havne i en for dem kaotisk situasjon hvor de ikke vet hva som skal til for å håndtere dette på riktig måte. En rekke personer *vil* derfor ikke se forhold som kan være av så alvorlig karakter.

Vi vil bidra til et miljø preget av trygghet og åpenhet, fritt for alvorlige hemmeligheter om overgrepshold.

Når mulige symptomer på overgrep fremkommer, skal de være i stand til å gjenkjenne dem. Og de skal vite hvordan de skal forholde seg til dem. Kunnskap og klare rutiner skal bidra til at de raskt og effektivt kan iverksette tiltak som ivaretar den utviklingshemmedes videre sikkerhet og oppfølging fra kompetente fagpersoner og instanser.

Vårt utgangspunkt er at absolutt *alle* som jobber for utviklingshemmede skal kjenne til rutiner for håndtering av mistanke om seksuelle overgrep.

Videre skal opplysning og diskusjoner om overgrep være like selvfølgelig som andre tema i personalgruppene og på fagsamlinger. Denne åpenheten vil i seg selv kunne ha en viss forebyggende karakter. I tillegg vil vi formidle kunnskap om alt det vi vet om andre forhold som kan bidra til forebygging av overgrep mot utviklingshemmede.

Målgruppe

Informasjonen er knyttet til å beskytte og bedre rettssikkerheten til utviklingshemmede.

Informasjonen er i særlig grad rettet mot ufaglærte og faglærte tjenesteytere på alle nivå som er involvert i tjenester til personer med utviklingshemning.

Det innebærer blant annet ekstravakter og fast ansatte som jobber i samlokaliserte boliger og dagsenter for utviklingshemmede, samt støttekontakter og tjenesteytere som administrerer tjenester for utviklingshemmede, og dem som på annen måte yter tjenester til og bistår utviklingshemmede.

Materialet er særlig rettet mot dem som jobber for voksne med utviklingshemning, da det er på dette området det i dag er størst mangler når det gjelder informasjon og rutiner knyttet til dette temaet.

Prosjektgjennomføring / metode

Det ble engasjert en prosjektleder for arbeidet; Jarle Eknes, daglig leder i Stiftelsen SOR.

Nasjonalt senter for samhandling for telemedisin (NST) har utviklet tekniske løsninger for å møte de pedagogiske grepene vi ønsket.

Prosjektgruppen har bestått av Trude Stenhammer Wyatt (SOR), Eirik Øvernes (Nasjonalt senter for samhandling og telemedisin), Bernt Barstad (Habiliteringstjenesten i Sør-Trøndelag) og Bjørg Neset (Habiliteringstjenesten i Sør Trøndelag).

Referansegruppen har bestått av Steinar Wangen (Empo tv), Ragnhild Schem (Empo tv), Anita Tymi (NFU) og Tina Luther Handegård (Politihøgskolen i Bodø).

I tillegg har vi samarbeidet tett med en gruppe sexologer, ledet av Peter Zachariasen.

Underveis i hele prosessen har vi parallelt med innholdsutviklingen arbeidet for å forberede god forankring i kommunene.

Resultater og resultatvurdering

Innholdet (e-læringskurs og nettsider) ble ferdigstilt desember 2012. Noen uforutsette hendelser har medført noen forsinkelser i selve presentasjonsdesignet. Dette skal være løst i løpet av januar 2013.

E-læringskurset Ingen hemmeligheter er plassert i portalen Mangfold og muligheter.

Portalen har nettsadresse www.sorkompetanse.no

Mangfold og muligheter

Hjem Om Mangfold og muligheter

Mangfold og muligheter er en portal med e-læringskurs for alle som arbeider for personer med utviklingshemning.

Kursene er gratis, og det utstedes kursbevis dersom du ønsker det. Du må da være innlogget hele tiden, og bestå en test i tillegg til å lese alle kurssidene.

E-læringskursene er fleksible. De kan deles opp og gjennomføres over tid. Du kan ta deler av et kurs, et helt kurs eller gå for flere kurs. Det tar ca 8 timer å gjennomføre hvert av de 5 første kursene. "Ingen hemmeligheter" gjennomføres på ca. 1 time.

"Tenkerommet" har innhold som supplerer e-læringskursene. Her finner du over 250 korte filminnslag om personer med utviklingshemning.

Klikk på "Les mer" og "Gå til" for hvert enkelt kurs.

Arbeid i andres hjem
LES MER GÅ TIL

Betydningen av fritid, kultur og venner
LES MER GÅ TIL

Utfordrende atferd
LES MER GÅ TIL

Psykiske lidelser
LES MER GÅ TIL

Inkludering og deltagelse
LES MER GÅ TIL

Ingen hemmeligheter [KOMMER SNART]
LES MER

Tenkerommet [KOMMER SNART]
LES MER

Ved å trykke på dette ikonet kommer man direkte inn i Ingen hemmeligheter.

Nettsiden har adresse www.samordningsradet.no

Stiftelsen SOR

SOR
☒ Liker Du liker dette.

Om SORNyhetsbrevTidsskriftet Rapport

Tjenestekvalitet
Gode levekår for utviklingshemmete
Selvbestemmelse

ForsideKursLogg inn

Temanummer om arbeid og dagaktiviteter

Neste nummer av SOR Rapport er et temanummer om arbeid og dagaktiviteter for personer med utviklingshemning. Vi har vært så heldig å få Gro Marit Rødevand til å være gjesteredaktør for dette nummeret. Det sendes ut til alle abonnenter i midten av februar.
[Les mer](#)

Konferanser og kurs

Bøker

E-læring

SORs forskningsfond

Lenker

Ingen hemmeligheter

Brukere i grenseland – hva er nødvendig for å lykkes?

Olav Ose Evensen er enhetsleder i Psykiatrisk Innsatssteam ved Nordlandssykehuset. Han har 60 % permisjon for å lage rapport til Helsedirektoratet knyttet til Brukere med lett til moderat utviklingshemning og de faglige og etiske dilemma som tjenesteapparatet møter i sin tjenesteyting. På SOR-konferansen i Bergen skal han presentere faglige og etiske dilemma, og fokusere på hvilke muligheter og tiltak som har vist seg å kunne være suksesskriterier for å få til endring.
[Les mer](#)

Finnes det et godt tidspunkt å bryte en profesjonell relasjon på?

Når er riktig tidspunkt å fortelle en bruker at du skal slutte i jobben, og dermed skal bryte den relasjonen dere kanskje har brukt flere år på å bygge opp? Hvordan opplever jeg det? Hvordan opplever hun eller han som blir tilbake bruddet?
[Les mer](#)

Cecilie Storm har skrevet artikkel om dette i SOR Rapport.

Kvalifikasjonskrav til verge- og hjelpevergefunksjonen

Hvilke kvaliteter bør hjelpeverge / verge ha?
Hvem bør være hjelpeverge / verge? Dilemma og utfordringer.
Hva skjer når den nye Vergemålsloven trer i kraft 1. juli 2013, og hjelpevergebegrepet utgår? Hvilke konsekvenser får det for personer med utviklingshemning?
Forelesere: Jens Petter Gitlesen, forbundsleder i NFU & Hedvig Ekberg, juridisk rådgiver i NFU.
[Les mer](#)

Ved å trykke her kommer man til innholdet for Ingen hemmeligheter

Oppsummering / konklusjon / videre planer

Tilbakemeldinger fra fagpersoner som har vært engasjert i utvikling og utprøving av Ingen hemmeligheter tilsier at vi har truffet godt. Men vi har likevel store planer for videreutvikling, særlig i det inneværende året (2013).

De andre e-læringskursene i portalen Mangfold og muligheter har rukket å bli blant Norges mest brukte e-læringskurs innenfor helse- og omsorgssektoren (uavhengig av tema/målgruppe), og det at Ingen hemmeligheter integreres i den samme portalen som disse kursene vil bidra til at mange raskt får kunnskap om kurset, og tar det i bruk.

Vi vil følge nøye med på bruken av Ingen hemmeligheter, og vil fortsette å justere innholdet på bakgrunn av tilbakemeldinger vi får fra brukerne.

Uansett hvor godt innholdet er, regner vi det ikke som vellykket før vi kan konstatere at målgruppen virkelig bruker kurset i stort omfang, og opplever det som nyttig i sin innsats for personer med utviklingshemning.

Vi kommer derfor til å iverksette en omfattende markedsføring. Våre nyhetsbrev sendes ut til over 9.000 abonnenter, tidsskriftet vårt sendes ut til 1.400 abonnenter, og 1.570 «liker» oss på Facebook. Vi vil i omfattende grad bruke våre egne kanaler for å markedsføre Ingen hemmeligheter, i tillegg til at vi har avtalt besøk hos en rekke høyskoler og kommuner hvor vi skal presentere Ingen hemmeligheter og resten av innholdet i Mangfold og muligheter.

Referanser / litteratur

Kurset er tilgjengelig på www.sorkompetanse.no

Nettsiden finner du på www.samordningsradet.no